

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2018

Jana Langarová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra Sociologie

Volnočasové aktivity v ubytovacích zařízeních pro seniory

Bakalářská práce

Autor: Jana Langarová

Studijní program: B6703

Obor: Sociologie obecná a empirická

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

Hradec Králové 2018



Zadání bakalářské práce

Autor: Jana Langarová
Studium: F13410
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Volnočasové aktivity v ubytovacích zařízeních pro seniory**

Název bakalářské práce Leisure activities in the accommodation facilities for seniors
AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku volnočasových aktivit v různých typech ubytovacího zařízení pro seniory. Cílem bude zmapovat volný čas seniorů v těchto zařízeních, zjistit, jakým způsobem tráví svůj volný čas a jaké aktivity jim dané zařízení nabízí. Dále bude komparováno, jak se změnil způsob trávení volného času klientů po nástupu do tohoto zařízení. Terén a cílová populace bude upřesněna v průběhu řešení úkolu. Hlavní metodou bude kvalitativní metoda, technika řízených rozhovorů podle předem připraveného scénáře.

Sýkorová, Dana. 2007. Autonomie ve stáří: kapitoly z gerontosociologie. Praha: Sociologické nakladatelství Mlýnková, Jana. 2011. Péče o staré občany: učebnice pro obor sociální činnost. Praha: Grada. Haškovcová, Helena. 2010. Fenomén stáří. Praha: Havlíček Brain Team. Kozáková, Zdeňka, Oldřich Müller. 2006. Aktivizační přístupy k osobám seniorského věku. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Sak, Petr, Karolína Kolesárová. 2012. Sociologie stáří a seniorů. Praha: Grada. Haškovcová, Helena. 2012. Sociální gerontologie, aneb, Senioři mezi námi. Praha: Galén. Janiš, Kamil, Jitka Skopalová. 2016. Volný čas seniorů. Praha: Grada.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta
Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.
Oponent: RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce: 9.3.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením PhDr. Miroslava Joukla, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 8.5.2018

.....

Anotace

LANGAROVÁ, Jana. Volnočasové aktivity v ubytovacích zařízeních pro seniory.

Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2018, 43 s. Bakalářská práce

Bakalářská práce se zaměřuje na volnočasové aktivity ve dvou typech ubytovacích zařízení pro seniory. Cílem práce je zmapovat a porovnat způsob trávení volného času seniorů v daných zařízeních. Jedná se o empirické šetření, k jehož vypracování byly použity kvalitativní metody s využitím polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedeny s klienty daných ubytovacích zařízení pro seniory. Výsledky šetření jsou shrnuty v závěrečné části práce.

Klíčová slova: stáří, senior, domov pro seniory, dům s pečovatelskou službou, volný čas

Annotation

LANGAROVÁ, Jana. Leisure activities in the accommodation facilities for seniors.
Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2018, 43 pp. Bachelor
Degree Thesis

This bachelor's thesis focuses on leisure activities in the two types of accommodation for seniors. The aim of the thesis is to map and compare the way of spending the seniors' free time in these facilities. It is an empirical investigation, which was conducted using qualitative methods with use of half-structured interviews. The interviews were conducted with the clients of the accommodation facilities for seniors. The results of the survey are summarized in the final part of the thesis.

Keywords: old age, senior, retirement home, nursing home, leisure time

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, PhDr. Miroslavu Jouklovi, Ph.D. za veškerou pomoc, připomínky i cenné rady v průběhu psaní této práce. Rovněž děkuji všem respondentům za jejich čas a vstřícnost.

Obsah

1. ÚVOD	8
2. DOSAVADNÍ STAV POZNÁNÍ	10
2.1. Stárnutí a stáří	10
2.1.1. Vymezení pojmů	10
2.1.2. Změny ve stáří	12
2.2. Péče o seniory	14
2.2.1. Typy poskytovaných služeb pro seniory	16
a) Pobytové služby	17
b) Terénní služby a centra	18
2.3. Volný čas	19
2.3.1. Volný čas seniorů	20
2.3.2. Aktivity pro seniory	21
3. VÝZKUMNÉ OTÁZKY A METODY	23
3.1. Výzkumné otázky	23
3.2. Metody výzkumu	24
3.3. Konstrukce vzorku	25
3.4. Zpracování dat	25
4. VÝZKUMNÁ ČÁST	26
4.1. Představení ubytovacích zařízení	26
4.1.1. Domov pro seniory	26
4.1.2. Dům s pečovatelskou službou	27
4.2. Představení respondentů	28
4.2.1. Respondenti z domova s pečovatelskou službou	28
4.2.2. Respondenti z domova pro seniory	30
4.3. Analýza a interpretace rozhovorů	32
5. ZÁVĚR	40
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
7. SEZNAM PŘÍLOH	44

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá volnočasovými aktivitami v ubytovacích zařízeních pro seniory. Toto téma jsem si zvolila z toho důvodu, že je dle mého názoru, tato oblast ne příliš prozkoumaná a pokud ano, tak pouze z hlediska jednoho typu zařízení. Mě by však zajímalo srovnání alespoň dvou typů, jelikož by podle mě bylo zajímavé zjistit, jak se způsoby trávení volného času liší a jak senioři vnímají svůj volný čas v různých zařízeních.

Volný čas je téma, které je velice obsáhlé, a nejen sociologie se ním zabývá z mnoha různých úhlů, z pohledu různých věkových či jiných skupin. Já jsem pro účely svého výzkumu vybrala seniory žijící v ubytovacích zařízeních, protože stárnutí jako takové je velice aktuální téma a vzhledem ke stále vyššímu počtu lidí v seniorském věku přibývá také možností, jak mohou tito lidé trávit svůj volný čas. V posledních letech můžeme zaznamenat navýšení počtu různých typů ubytovacích zařízení určených pro seniory, a přesto je v těchto zařízeních stále nedostatek místa a je veliký přetlak zájemců. Vznikají však nejen stále nové prostory pro bydlení seniorů, ale nýbrž i univerzity třetího věku, kluby důchodců, centra pro seniory a podobně. Zkrátka senioři v dnešní době mají nepočet možností, jak trávit svůj volný čas, případně jak se dále vzdělávat. Já jsem proto zvolila pro účely této bakalářské práce volnočasové aktivity v ubytovacích zařízeních pro seniory, protože mě zajímá, jak právě tato skupina obyvatel tráví svůj volný čas v daném zařízení.

První kapitolu věnuji dosavadnímu poznání. Uvedu zde témata související se zaměřením této bakalářské práce a krátce se tato témata pokusím objasnit. V souvislosti se stářím vysvětlím rozdíl mezi pojmy stárnutí a stáří, dále nastíním problematiku péče o seniory, kde se budu věnovat některým konkrétním typům služeb, a nakonec vymezím pojem volný čas a zaměřím se volnočasové aktivity seniorů.

Oproti literatuře uvedené v zadání práce jsem s ohledem na zkoumané téma provedla během heuristiky určité změny. Některé zdroje jsem shledala nevyhovujícími pro obsah této práce, a proto nebyly využity.

Ve druhé kapitole se budu věnovat samotnému cíli a metodám výzkumu. Bude se jednat o empirické šetření, k jehož vypracování použiji kvalitativní metody s využitím polostrukturovaného rozhovoru.

V poslední, třetí kapitole, se budu věnovat analýze a interpretaci rozhovorů. Také krátce představím zařízení, která jsem během výzkumu navštívila a budu se snažit zodpovědět příslušné výzkumné otázky. Bude mě zajímat, jak jsou senioři spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit, jestli a případně jak se změnily jejich koníčky po nástupu do daného zařízení a na závěr se budu věnovat komparaci daných zařízení z hlediska způsobu trávení volného času.

2. Dosavadní stav poznání

2.1. Stárnutí a stáří

„Stárnutí a stáří je specifický biologický proces, který je charakterizován tím, že je dlouhodobě nakódovaný, je nevratný, neopakuje se, jeho povaha je různá a zanechává trvalé stopy. Jeho rozvoj se řídí druhově specifickým zákonem. Podléhá formativním vlivům prostředí.“ [Pacovský, Heřmanová 1981:57]

Člověk za svůj život prochází několika životními fázemi od raného dětství, mládí, dospělost až po stáří. Každé toto období nese své určité charakteristiky, jimiž si projde většina z nás. Jak již napovídá název mé práce, budu se zde zabývat fází poslední, tedy stářím. Obecně se stáří začíná spojovat s věkem 60-65 let. Jde však o velice individuální určení, myslím si, že nelze přesně určit hranice, kterou když jedinec překročí, tak vkročí do období stáří. Touto hranicí není ani číslo, ani životní událost, například odchod do důchodu. Pokud se člověk necítí na to „být starý“, tak zkratka starý není. Jsou zde však i faktory, které již nelze přehlížet a většinou jsou již spojovány s obdobím stáří.

Stuart-Hamilton rozděluje věk na biologický a funkční. Biologický věk poukazuje na objektivní stav fyzického vývoje, obecně je tento pojem užíván k vyjádření celkového stavu lidského organismu, aktuální úrovně tělesných a duševních funkcí. Podle Stuarta-Hamiltona je však potřeba věnovat pozornost i tzv. funkčnímu věku, který bývá také označován jako věk skutečný. Je značně subjektivní a určuje stav organismu po stránce biologické, psychické a sociální. [Stuart-Hamilton 1999:19]

2.1.1. Vymezení pojmů

Se stářím je spojena řada pojmů. Některým z nich se budu věnovat v této kapitole a krátce je vysvětlím.

Stárnutí

Pod pojmem stárnutí se podle Dvořáčkové nejčastěji rozumí souhrn změn ve struktuře a funkci organismu, které se projevují zvýšenou zranitelností a poklesem výkonosti jedince. Stárnutí je tedy součtem změn, kterým podléhá organismus v průběhu času. Tyto změny přicházejí individuálně a každý jedinec stárne jinak rychle.

Dvořáčková ve svém díle odkazuje na Pacovského, který tvrdí, že stárnutí lze považovat za přechodnou vývojovou periodu mezi dospělostí a stářím. [Dvořáčková 2012:9-10]

Stáří

Stáří jako takové je poměrně komplikované určit, každý stárneme jinak rychle, každý se s touto nevyhnutelnou životní etapou srovnáváme jinak. Existuje mnoho publikací, které se snaží definovat, co je vlastně stáří. Kozáková a Müller ve své publikaci uvádí, že stáří a stárnutí je individuální a jeho průběh závisí na mnoha okolnostech. „Věk je jednou ze základních charakteristik člověka, a ačkoliv každý stárne individuálně, ale z hlediska chronologického stárneme všichni stejně. Stáří je obecným označením pozdních fází ontogeneze, přirozeného průběhu života. Je důsledkem a projevem geneticky podmíněných involučních procesů modifikovaných dalšími faktory jako jsou různé choroby, životní způsob a životní podmínky.“ [Kozáková, Müller 2006:9] Lze tedy říci, že na stárnutí má vliv mnoho rozličných činitelů, kromě těch již zmíněných jsou to také sociální změny, které také krátce zmiňuje Kozáková s Müllerem. Sociálními změnami je myšleno například osamostatnění vlastních dětí, odchod do důchodu a jiné změny sociálních rolí.

Co se týče kalendářního stáří, tedy toho, které je určeno datem narození jedince, tak Mlýnková ve své publikaci uvádí hraniční rozdělení, které bylo stanoveno komisí Světové zdravotnické organizace v 60. letech. Dělení je následující:

- Rané stáří: 60-74 let
- Vlastní stáří: 75-89 let
- Dlouhověkost: 90 let a více [Mlýnková 2011:14]

Kromě věku, existují faktory na základě, kterých jedince obvykle považujeme za starého člověka neboli seniora. Sýkorová ve své publikaci prezentuje výzkum Lucie Vidovičové a Ladislava Rabušiče, kteří provedli výzkum, ve kterém se dotazovali osob ve věku 18 až 75 let a jejich cílem bylo zjistit, které faktory určují vnímání člověka jako starého. Zde jsou získané faktory seřazeny sestupně, dle četností odpovědí:

1. fyzický stav,
2. věk,
3. ztráta duševní svěžesti

4. ztráta autonomie,
5. potíže přizpůsobit se změnám,
6. potíže s řešením problémů
7. narození vnoučat [Sýkorová 2007:48]

2.1.2. Změny ve stáří

Všichni stárneme. I přesto člověk moderní doby to prostě nechce vidět, nechce to slyšet, nechce být starý. Nechce být starý fakticky, ale ani si nepřeje, aby se o stáří mluvilo. Tento ochranný postoj podle Haškovcové likviduje šance poprat se s problematikou stáří a vnitřně ji zpracovat. [Haškovcová 2010:9]

Přesto se období stáří nelze vyhnout a nastává řada změn, kterým nelze zabránit. „U každého člověka se změny projevují s velkými rozdíly a jejich nástup může být ovlivněn genetickými dispozicemi, životním stylem a platí, že všechny změny se vzájemně ovlivňují.“ [Haškovcová 2010:21]

V této části práce stručně charakterizují jednotlivé změny.

Tělesné změny

Přibývajícím věku se nevyhnutelně musí projevit na našem těle. Jako první si těchto změn obvykle všimneme, ať už jde o přibývajících vrásky či první šedivý vlas. S postupem věku se změny na těle projevují v čím dál větší míře, ovšem opět u každého individuálně, jinou rychlostí, v závislosti na genetických dispozicích či životním stylu.

Pichaud a Thareauová uvádějí některé fyziologické změny, které se dostavují s pokročilejším věkem. Příznaky zmiňují následující:

- kůže se svrašťuje, vysušuje,
- vlasy a chlupy šediví a ubývají,
- uši obtížněji vnímají vysoké tóny a jsou citlivější na šumy,
- zrak slábne, obtížněji se adaptuje na světlo a na tmou, obsáhne menší šířku,
- svalstvo ochabuje, ubývá kostní hmoty,
- dýchací soustava se rychleji unaví, hlavně při námaze,
- mění se hormonální produkce, sekrece a aktivita,

- přetváří se imunitní systém [Pichaud, Thareauová 1998:23]

Psychické změny

„Stárnutí bývá spojeno také se změnou osobnosti. U seniorů se projevují negativní vlastnosti a do popředí se dostávají negativní rysy osobnosti. Psychické změny v kombinaci se sociálními změnami ztěžují seniorům adaptaci na nové prostředí.“ [Dvořáčková 2012:12] Stejně jako je tomu při stárnutí tělesném, tak i při změnách psychických je zapotřebí odlišit změny dané věkem od změn, které jsou součástí člověka a jsou dány například duševní poruchou jedince.

Jedlička uvádí charakteristický obraz psychiky seniorů:

- psychické změny sestupné povahy – pokles elánu, vitality, zpomalení psychomotorického tempa, snížení výbavnosti a pozornosti, snížení schopnosti navazovat a udržovat vztahy
- psychické změny vzestupné povahy – zvýšená tolerance k druhým, zvýšení vytrvalosti a trpělivosti
- psychické funkce, které se s věkem nemění – např. jazykové znalosti, intelekt, slovní zásoba [Jedlička et al.1991:14-15]

Sociální změny

Člověk během svého života projde řadou změn ve svém sociálním životě. Prožívá různé druhy ztrát, zvratů, ale i radostných okamžiků, překonává životní překážky, mění svoji sociální pozici a ve stáří se mu všechny tyto události sečtou a jistou měrou se podepíší na jeho osobnosti. Mezi nejvýznamnější životní změny obvykle patří odchod do důchodu. „Důchod znamená, že člověk opouští zaměstnání, ztrácí svou profesi, která ho jistým způsobem definovala. Odchodem do důchodu mění svou identitu a s touto novou realitou se musí vyrovnat a přijmout ji. Odchodem do důchodu se náhle ztrácí kontakt s lidmi ze zaměstnání, člověk je nucen k novému uspořádání života. V aktivním životě je život řízen prací, v důchodu je to naopak, každý si musí svůj čas organizovat sám, musí si vymýšlet činnosti, nějak se zaměstnat.“ [Pichaud, Thareauová 1998:27]

Další, pro člověka velice silnou životní událostí, bývá ztráta blízkého člověka. Jedná se o jednu z nejhorších forem změn, které člověka mohou potkat. Nejvíce nás obvykle poznamená smrt partnera, obzvláště ve starším věku může být tato událost brána jako ztráta pocitu bezpečí, jistoty. „Mnoho vdov a vdovců smutné období překoná a může začít znovu žít. Ale u některých lidí, zejména u starších, se rána už nezahojí a smysl spatřují pouze v minulosti, když byli ještě s partnerem.“ [ibid.:30]

Jelikož se má práce zabývá seniory, kteří žijí v různých zařízeních institucionální péče, nemohu opomenout další podstatnou sociální změnu, a tou je stěhování. Situace, kdy je senior nucen opustit svůj dosavadní domov obvykle souvisí s předchozí zmíněnou změnou, a sice s úmrtím partnera či partnerky. Najednou se ocitne v situaci, kdy je v celém domě, byť úplně sám a není to pro něj snadné. Nebo je jeho zdravotní stav takový, že není schopen se sám o sebe postarat a není to ani v silách rodiny. V takovémto případě rodina obvykle dospěje k rozhodnutí, že je zapotřebí seniora přestěhovat. Ať už jde o stěhování se k některému ze členů rodiny, kteří jsou schopni se o něj postarat, nebo o stěhování do nějakého institucionálního zařízení, jde vždy o změnu pro seniora velice zásadní. „Opustit svůj dům nebo byt znamená rozloučit se s minulostí, se vším, co tvořilo dosavadní život. Dům, ve kterém prožili pár desítek let, kde se narodily jejich děti, tento dům musí opustit.“ [ibid.:31]

Pichaud a Thareauová ve svém díle celý proces změn shrnují. „Všechny výše uvedené změny člověkem hluboce otřásají a traumatizují ho. Ztratit milované osoby, opustit domov, ztratit zaměstnání a místo ve společnosti, ztratit zdraví. Všechny tyto ztráty doprovází hluboký šok a různě dlouhá krize. Problémem je dostat se z této krize, člověk nesmí dopustit, aby nad ním pocit ztráty zvítězil. Musí se oprostít od toho, čím dříve byl, aby se mohl radovat i z toho, co mu zůstává, a z toho, co nového získá.“ [ibid.:32]

2.2. Péče o seniory

V současné době existuje nepřehledné množství zařízení a služeb, které nabízí péči o seniory. Od center denních služeb, asistentských pomoci v jednotlivých situacích denního života přes různé denní či týdenní stacionáře, domovy pro seniory až po hospice či LDN. Zkrátka existuje zařízení, které může pomoci seniorům v jakémkoliv věku, v jakémkoliv zdravotním stavu, v jakémkoliv životní fázi. Pro účely této práce se

nebudu věnovat všem možnostem, ale zvolím pouze ve stručnosti ty, které souvisí s tématem práce.

Dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách dělíme sociální služby podle místa poskytování na:

- terénní služby – jsou poskytovány v místě bydliště jedince, nejčastěji se jedná o poskytování služeb pečovatelské služby, osobní asistence,
 - ambulantní služby – za těmito službami dochází jedinec do specializovaných zařízení, jako jsou například poradny, denní stacionáře či kontaktní centra,
 - pobytové služby – jsou poskytovány v zařízeních, kde jedinec po delší dobu žije, například se jedná o domovy pro seniory, chráněné bydlení či azylové domy.
- [Malíková 2011:42] Vzhledem k tématu práce se budu některým z těchto typů zařízení věnovat více v následující kapitole.

Publikace Českého statistického úřadu Senioři v ČR, která byla vydána naposledy v roce 2014 uvádí data týkající se například zdravotního stavu seniorů, počtu vdov a vdovců, zdravotními službami, jako je počet hospitalizovaných v nemocnicích či LDN, prací a vzděláváním seniorů a také sociálními službami. Právě data týkající se sociálních služeb jsou pro tuto práci podstatná.

Publikace uvádí, že k 31.12.2013 se na území České republiky nacházelo 3 240 zařízení, která poskytují sociální služby. Kapacita těchto zařízení byla celkem 81 183 míst. Tato zařízení jsou např. Domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem apod. Ne všechna zařízení jsou primárně určena pro seniory, jsou přístupná populaci různého věku. Nejmenší počet zařízení je zřizován státem, pouze 0,5 %, poměrně velkou část zřizují kraje (20,9%) a největší část, 43,7 % zřizují soukromé subjekty.

Z celkového počtu 3 240 zařízení je 491 domovů pro seniory, což je 15,2 %. Domovy pro seniory poskytují služby 38 091 klientům, což je 46,9 % všech klientů ze všech zařízení.

Následující tabulka zobrazuje počet obyvatel domovů pro seniory podle věku a krajů k 31.12.2013. Z tabulky vyplývá, že nejpočetnější věkovou skupinou v domovech pro seniory je skupina 76-85 let. Další velice početnou skupinou je kategorie 96-95 let. Nejvíce klientů ubytovaných v domovech pro seniory se nachází ve Středočeském kraji.

Ihned po něm, pouze s o pár klienty méně následuje kraj Moravskoslezský, naopak nejméně klientů je ubytovaných v Karlovarském kraji.

Tabulka č. 1: Počty obyvatel domovů pro seniory podle věku a krajů, 31. 12. 2013

Kraj	Celkem	Věk klientů					Podíly klientů ve věku 86+ na populaci ve věku 86+ v jednotlivých krajích (v %)
		-65	66-75	76-85	86-95	96+	
Česká republika	36 598	1 998	5 497	14 287	14 056	760	10,55
Hlavní město Praha	2 349	58	235	755	1 202	99	6,24
Středočeský kraj	4 901	260	833	1 929	1 781	98	12,23
Jihočeský kraj	2 879	191	385	1 153	1 098	52	14,05
Plzeňský kraj	1 730	134	269	664	634	29	9,19
Karlovarský kraj	825	61	221	302	230	11	7,53
Ústecký kraj	3 600	141	586	1 524	1 296	53	15,23
Liberecký kraj	936	44	140	352	380	20	6,97
Královéhradecký kraj	2 288	136	286	898	916	52	12,14
Pardubický kraj	2 054	115	297	856	745	41	11,37
Vysočina	2 171	130	324	879	798	40	12,27
Jihomoravský kraj	2 994	123	373	1 167	1 253	78	7,58
Olomoucký kraj	2 492	215	381	921	926	49	11,03
Zlínský kraj	2 707	126	425	1 138	975	43	12,59
Moravskoslezský kraj	4 672	264	742	1 749	1 822	95	12,98

Zdroj: Český statistický úřad

2.2.1. Typy poskytovaných služeb pro seniory

Zákon č.108/2006 Sb. o sociálních službách definuje služby sociální péče jako služby, napomáhající osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem podpořit život v jejich přirozeném sociálním prostředí a umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. [Zákon č.108/2006 Sb: § 35, díl 3]

Druhů sociálních služeb a zařízení pro seniory, a nejen pro ně, je velké množství, já se v této kapitole zaměřím pouze na některé z nich, které jsou nejčastěji využívány právě osobami seniorského věku. Celý seznam sociálních služeb se nachází k nahlédnutí v příloze mé práce.

a) Pobytové služby

Mezi pobytové služby určené především osobám seniorského věku patří kromě domovů pro seniory, krátkodobých odlehčovacích služeb a domů s pečovatelskou službou, kterým se budu krátce věnovat v této kapitole, také LDN či Alzheimer centra.

LDN neboli léčebny dlouhodobě nemocných fungují jako součást zdravotnických zařízení, která poskytují péči chronicky nemocným a nesoběstačným pacientům. Alzheimer centra neboli také domovy se zvláštním režimem jsou ubytovací zařízení pro takové osoby, které z důvodu onemocnění či postižení potřebují speciální služby, zaměřující se právě na jejich specifické potřeby.

Domovy pro seniory

„Domovy pro seniory jsou pobytovou službou s celoročním provozem určenou pro seniory se sníženou soběstačností a s potřebou pravidelné pomoci v komplexní péči. Služba je určena především pro osoby, které vzhledem ke své neschopnosti postarat se o sebe nemohou dále setrávat ve svém přirozeném sociálním prostředí.“ [Malíková 2011:45] Pracovníci domova pro seniory pomáhají klientům při zvládnání běžných denních úkonů, jako je například pomoc s osobní hygienou, pomoc se stravováním či pořádají různé aktivizační činnosti, aby byl společenský kontakt klienta zachován.

Krátkodobé odlehčovací služby

Jedná se o zařízení, které obvykle poskytuje komplexní péči o seniora na krátký časový úsek, především s cílem ulehčit život pečujícím osobám, dát jim prostor k odpočinku. Pracovníci si převezmou do péče člověka se sníženou soběstačností na dobu nezbytně nutnou. [ibid.: 45] Služba zajišťuje ubytování, pečovatelskou a ošetřovatelskou službu 24 hodin denně a je určena pro seniory, kteří nejsou schopni vykonávat žádné běžné denní úkony bez pomoci druhého. Jedná se o službu, která

pomáhá rodinným příslušníkům, kteří se v domácím prostředí starají o seniora, aby jim dopřála prostor pro odpočinek a regeneraci po nezbytně nutnou dobu, například při jejich odjezdu na dovolenou a podobně.

Domy s pečovatelskou službou

Domy s pečovatelskou službou jsou kombinací pečovatelské služby a pobytového zařízení. Obvykle se jedná o komplex bytů, které jsou uzpůsobeny potřebám seniorů a je zde k dispozici pečovatel či pečovatelka pro případ potřeby. Na rozdíl od domovů pro seniory zde není pečovatelská služba k dispozici nepřetržitě, ale pouze po dobu pracovní doby, obvykle pouze ve všední dny. Tato pečovatelská služba zajišťuje zejména pomoc s dodáním či přípravou jídla, pomoc při osobní hygieně, úklidu domácnosti či zajištění nákupů. Konkrétní úkoly a čas jejich vykonávání je předem vymezen ve smlouvě, která je sjednána mezi pracovníkem a poskytovatelem pečovatelské služby.

Dům s pečovatelskou službou je určen seniorům, jejichž stav nevyžaduje komplexní a neustálou péči, jsou soběstační, ale z důvodu vyššího věku či horšího zdravotního stavu nejsou schopni vykonávat některé činnosti bez pomoci.

b) Terénní služby a centra

Pečovatelská služba

Pečovatelská služba v terénní podobě je určena k tomu, aby usnadnila život seniorům v jejich přirozeném prostředí, tedy většinou v jejich domově. Snaží se o to, aby člověk byl co nejdéle to jde tam, kde se cítí nejlépe a nemuselo dojít k jeho dlouhodobému přesunu do nějakého typu ubytovacího zařízení. Pracovník pečovatelské služby dochází během své pracovní doby, v dohodnutém čase za seniorem do místa jeho bydliště. Pomáhá například s úklidem, přípravou a nákupem jídla, osobní hygienou a také zajišťuje společenský kontakt formou povídání, četby knih apod.

Je důležité neplést si pojmy pečovatel/pečovatelka s ošetřovatel/ošetřovatelka. Pečovatel/pečovatelka neprovádí ošetřovatelské úkony jako je například ošetření proleženin či rehabilitační cvičení, od toho jsou zde právě ošetřovatelé. [online. Dostupné z: <http://www.mujsuchod.cz/typy-sluzeb>]

Zdravotní služba

Zdravotní služba se zaměřuje na zlepšení nebo udržení zdraví klienta. Podobá se ošetrovatelství s tím rozdílem, že je vykonávána zdravotními sestrami, které jsou oprávněny pracovat bez odporného dohledu, nikoliv ošetrovateli. Jedná se o zdravotnické úkony jako například příprava a podání léků, odběr krve, moči nebo učení chůze s chodítkem či berlemi. Zdravotní sestry navštěvují klienty v jejich domácnosti a poskytnou jim potřebné úkony, aby nemuseli být převezeni do zdravotnického zařízení.

Denní centra

„Denní centra poskytují ambulantní služby ve specializovaném zařízení s cílem posílit samostatnost a soběstačnost seniorů. Pracovníci denního centra pomáhají při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pořádají výchovné, vzdělávací či aktivizační činnosti. Také umožňují kontakt se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů.“
[online. Dostupné z: <http://www.mujsuchod.cz/typy-sluzeb>]

2.3. Volný čas

Existuje nepřehledné množství definic volného času. Pávková například píše o volném čase takto: „Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“ [Pávková 2001:15]

Volný čas je doba, kterou chápeme jako časový prostor k tomu, abychom se mohli oprostit od pracovních povinností, uvolnit se a věnovat se tomu, co nás baví, naplňuje a poskytuje nám určitý pocit uspokojení a relaxace. Spousta ve své publikaci uvádí, že rozsah volného času je dán mnoha faktory, jako například povinnostmi, které jsou na jedince kladeny, jeho věkem, schopnosti či sociálně-ekonomickým zázemím. Spousta také upozorňuje na to, že je zapotřebí si uvědomit, že volný čas se stává pro člověka pozitivní hodnotou teprve tehdy, má-li vyhovující náplň. [Spousta et al. 1994: 33-34]. Každá věková kategorie se většinou věnuje odlišným činnostem, typickým pro

jejich skupinu. Pro účely této práce se budu věnovat volnému času zaměřenému na osoby seniorského věku.

Funkce volného času

Michal Šerák ve své publikaci uvádí následujících osm funkcí volného času:

1. rekreace – například psychické uvolnění, shromažďování sil
2. kompenzace – například potěšení, bezstarostnost
3. edukace – například potřeba dále se vzdělávat
4. kontemplace – například potřeba klidu, času sám/sama pro sebe
5. komunikace – například potřeba lásky, empatie, sociálních vztahů
6. integrace – například potřeba emocionální jistoty
7. enkulturace – například potřeba kreativního rozvoje
8. participace – například potřeba angažovanosti. [Šerák 2009:30]

2.3.1. Volný čas seniorů

„Aktivity u seniorů, zejména v zařízeních „pečovatelského“ typu, by měly být důležitou součástí kvalitní komplexní péče. Činorodost i ve vysokém věku snižuje různé negativní důsledky stárnutí. Naopak fyzická nečinnost i zahálení mozkových funkcí působí na staršího člověka přímo toxicky a vede ke stále větší nesoběstačnosti a závislosti na péči.“ Uvádí Suchá. [Suchá, Jindrová, Hátlová 2013:13] Rheinwaldová zdůrazňuje, že důležitým požadavkem kvalitní péče o staré či nemocné je to, že je potřeba vycházet především z potřeb klientů ubytovacích zařízeních pro seniory a nikoli z potřeb personálu. [Rheinwaldová 1999:13] Volnočasové aktivity jakéhokoliv typu jsou tedy velice důležité pro osoby seniorského věku, slouží k udržení fyzického i psychického zdraví, podporují mozkovou činnost i kontakt s okolím.

O volném čase ve stáří se zmiňuje také Spousta, který říká, že volný čas ve věku stárnutí a stáří má specifickou úlohu zejména z hlediska ontogenetické psychologie zejména po odchodu do důchodu. Správné využívání a náplň volného času je zde velmi důležitá a úspěšné trávení volného času je zde v přímém vztahu k pocitu životní pohody a výrazně se podílí na celkové psychofyziologické kondici stárnoucího člověka.

[Spousta et al.1994:32]

2.3.2. Aktivity pro seniory

Pojem „volnočasové aktivity“ není podle Haškovcové zdaleka rezervován jen pro takzvaný třetí a čtvrtý věk, nýbrž v každém věku je potřeba pamatovat na hodnotný způsob trávení volného času. Podle autorky mají senioři „nekonečně“ mnoho volného času a mohou jej buď promarnit, anebo kvalitně využít. Důležité je pro seniory mít důrazně strukturovaný program, nikoliv podnikat aktivity nahodile. Zatímco mladší generace si čas na zájmové aktivity hledá těžko, lidé důchodového věku tento problém nemají a mohou z volného času učinit „páteř“ svého života. Haškovcová klade důraz především na společné aktivity, které plní důležitou socializační funkci. [Haškovcová 2010:179]

Aktivní trávení volného času nám přináší mnoho pozitiv, některá tato pozitiva zmiňuje i Suchá:

- seberealizace, smysluplnost, potěšení, radost,
- kontakt s druhými lidmi a zlepšení komunikace, pocit emoční sounáležitosti,
- strukturace dne do určitých úseků,
- udržení fyzické i psychické schopnosti a soběstačnosti. [Suchá, Jindrová, Hátlová 2013:14]

Na druhou stranu však Suchá zmiňuje i fakt, že senioři jsou při aktivitách již jistými způsoby limitováni, což souvisí se změnami, které jsou spojeny s přibývajícím věkem. Seniorské aktivity limituje při činnostech například zhoršení krátkodobé paměti, zhoršená schopnost koncentrace, zpomalení reakční doby, pokles smyslové výkonnosti, ochuzení fantazie a kreativity či zhoršení adaptability. Dále jsou zde změny fyzické, které také člověka začínou omezovat při činnostech, například dochází k úbytku svalové a kostní hmoty, dochází k degenerativním změnám na kloubech a člověku tím pádem klesá celková pohyblivost. [ibid.:14]

Volnému času seniorů se věnuje i Petr Sak a Karolína Kolesárová v jejich díle, uvádí zde výsledky výzkumu s názvem Senioři ve stárnoucí české společnosti. Dle výzkumu na otázku „Jakým činností se věnujete ve svém volném čase a jak často?“ nejvíce seniorů odpovědělo, že se věnují sledování televize, dále pak poslechu rozhlasu či četbě tištěných knih. Právě o sledování televize mluví autoři jako o stěžejní součásti

životního stylu současné generace seniorů. Podle zmíněného výzkumu se senioři věnují sledování televize od 2,9 do 3,5 hodiny. [Sak, Kolesárová 2012:102] Obdobné výsledky zmiňuje i Kozáková s Müllerem, kdy v jejich výzkumu nejvíce respondentů zmínilo jako své koníčky televizi a četbu. [Kozáková, Müller 2006:32] Jsou však i vhodnější aktivity, které by lidé měli podnikat, než je právě například sledování televize. Druhům aktivit se budu krátce věnovat v následující části mé práce.

Typy aktivit

Aktivity lze podle Suché rozdělit dle několika kritérií. Nejdříve dělí aktivity na **individuální** a **skupinové**. Jak již název napovídá, individuálním aktivitám se věnuje člověk sám a může si je přizpůsobit tak, jak potřebuje. Naproti tomu skupinové aktivity jsou zábavnější a přispívají ke komunikaci, jelikož se provádí ve více lidech. [Suchá, Jindrová, Hátlová 2013:17]

Další dělení podle Suché je na aktivity **aktivní** a **pasivní**. Aktivní obsahuje nějaký druh činnosti například zahradničení, cvičení či trénování paměti třeba při luštění křížovek či sudoku. Příkladem pasivní činnosti může být sledování televize, poslech hudby, poslech rádia. Tyto druhy aktivit by měly být ve vzájemné rovnováze, člověk by neměl zůstat pouze o jednoho druhu aktivity. Ideální je kombinovat pasivní a aktivní druhy, avšak ohledem na zdravotní stav seniora. [ibid.:17]

3. Výzkumné otázky a metody

V této části práce se budu věnovat stanovení výzkumných otázek a metodám, které byly uplatněny při výzkumu pro tuto bakalářskou práci.

3.1. Výzkumné otázky

Nejdříve jsem provedla heuristiku a poté jsem si vytvořila výzkumné otázky, které jsem se následně snažila zodpovědět pomocí kvalitativních metod. Konkrétně se jednalo o tyto otázky:

1. Změnil se způsob trávení volného času respondenta po jeho nástupu do ubytovacího zařízení pro seniory?
2. Je respondent/respondentka spokojen/spokojena s nabídkou volnočasových aktivit daného zařízení?
3. Jakým způsobem tráví respondent/respondentka svůj volný čas?
4. Jak se liší způsob trávení volného času v domově pro seniory a v domově s pečovatelskou službou?

Z těchto výzkumných otázek jsem poté vycházela při tvorbě scénáře rozhovoru, který mi poskytl data pro jejich následné zodpovězení.

Pro provedení výzkumu jsem oslovila dva typy ubytovacích zařízení v Olomouckém kraji. Z důvodu zachování anonymity nebudu uvádět konkrétní název zařízení. Jednalo se tedy o dům pro seniory a o dům s pečovatelskou službou. V obou zařízeních mi zdejší sociální pracovnice doporučily seniory, kteří jsou na tom zdravotně lépe a zvládnou mi odpovídat na připravené otázky. Zároveň mi před samotným dotazováním zodpověděly pár otázek ohledně jejich zařízení a poskytly mi materiály týkající se chodu zařízení, které budou přiloženy v příloze.

Cílem mé práce je tedy zjistit, jakým způsobem tráví svůj volný čas senioři žijící v domově pro seniory a senioři žijící v domě s pečovatelskou službou. Dále budu chtít zjistit a porovnat, v čem se jejich volnočasové aktivity liší na základě zařízení, ve kterém žijí, jak jsou senioři spokojeni s aktivitami, které jim daná zařízení nabízejí a jak tráví svůj volný čas, když zrovna není pořádána žádná společná aktivita.

3.2. Metody výzkumu

Pro účely vypracování této práce jsem zvolila kvalitativních metod výzkumu, které mi měly pomoci získat potřebná data. Nejdůležitější pro mě bylo získat hloubkový pohled do situace respondentů, nalézt příčiny jeho reakcí a možnost reagovat na nečekané situace. Pro tyto účely jsou tedy nejvhodnější kvalitativní metody sběru dat, jelikož se domnívám, že tato problematika vyžaduje hlubší pochopení a nelze ji pouze kvalitativně vyjádřit například grafy a tabulkami.

Hendl uvádí o kvalitativním výzkumu následující: „Hlavním úkolem je objasnit, jak se lidé v daném prostředí dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce.“ [Hendl 2005: 50] Pro provedení samotného výzkumu jsem tedy využila polostrukturovaný rozhovor, který mi umožňuje pružně reagovat na respondenta a pokládat doplňující otázky či měnit jejich pořadí.

V domově s pečovatelskou službou jsem navštívila čtyři respondentky v jejich bytových jednotkách, kde jsem si s nimi před samotným rozhovorem povídala. Proběhlo představení, zodpověděla jsem jim otázky ohledně svého studia na vysoké škole, plánů do budoucna a podobě. Zkrátka jsem se s respondentkami snažila navodit přátelskou atmosféru, na některých z nich byla totiž znatelná počáteční nervozita, když nevěděly, co se bude dít. Z domu s pečovatelskou službou mám zaznamenány rozhovory se čtyřmi klientkami. O rozhovor měl zájem i jeden muž, ale bohužel zrovna udeřila chřipková epidemie a s pánem jsem se tedy nemohla setkat.

V domově pro seniory jsem prováděla rozhovory s pěti klienty, čtyřmi ženami a jedním mužem. Většina rozhovorů probíhala venku na lavičce před domovem, jelikož v ten den bylo zrovna pěkné počasí. Proto toho paní sociální pracovnice využila a klienty za mnou postupně vodila ven, aby se po zimě dostali zase na sluníčko, které jim evidentně prospívá. Pouze s jednou paní proběhl rozhovor u ní na pokoji, jelikož se jí ven ještě nechtělo.

Rozhovory jsem zaznamenávala pomocí mého mobilního telefonu a následně zpracovávala na počítači. Všechny respondenty jsem předem požádala o jejich souhlas, zdali si mohou rozhovor nahrávat. V případě potřeby jsem si vedla poznámky na list papíru, kde jsem měla i připraveny vytištěné otázky k rozhovoru.

3.3. Konstrukce vzorku

K výběru respondentů jsem využila účelového výběru, kdy jsem si stanovila určitá kritéria, podle kterých jsem si respondenty zvolila. Prvním kritériem byl věk, který musel být vyšší 70 let a druhým byla doba strávená v ubytovacím zařízení, ta musela být delší než jeden rok. Preferovala jsem seniory, kteří již jsou v zařízení alespoň zmíněný jeden rok, protože je to podle mě doba nezbytně nutná k tomu, aby se zapojili do chodu zařízení a měli možnost poznat všechny aktivity během pořádané během roku. Tato doba mi byla doporučena i místní sociální pracovníci. Ta mi i následně pomohla na základě těchto kritérií vybrat respondenty. Musela jsem totiž brát ohled na jejich věk a zdravotní stav, ne každý z klientů by se zvládl soustředit minimálně 30 minut.

Sociální pracovníce mě předem varovaly, že probírat jedno téma s jejich klienty bývá náročné. Jejich zdravotní stav jim již v těchto zařízeních nedovoluje plně se soustředit, mívají problémy s pamětí a nezvládají rozvíjet příliš detailně myšlenku. Z tohoto důvodu se mi od respondentů nepodařilo na některé otázky získat tak obsáhlé odpovědi, jako jsem si představovala. A to i přesto, že samotné rozhovory trvaly průměrně 30 minut. Někteří respondenti si potřebovali dávat během rozhovoru krátké pauzy, jiným trvalo delší dobu, než si uvědomili, co chtějí říct. Zkrátka z důvodu zdravotního stavu respondentů jsem je nemohla příliš urputně nutit do rozsáhlých odpovědí.

3.4. Zpracování dat

Po pořízení nahrávek jednotlivých rozhovorů následovala jejich doslovná transkripce provedená na počítači. Jako nástroj pro analýzu dat jsem využila otevřené kódování. Tento způsob kódování umožňuje vytvořit seznam témat, která mi dále napomáhají vytvářet z jednotlivých témat větší obsahové celky a tematicky rozkrýt text. Jak ve svém díle uvádí Hendl. [Hendl 2005:247]

Z jednotlivých rozhovorů jsem vytvořila shrnutí, která jsem poskládala podle připravené osnovy, která měla obsahovat všechny informace spojené s cílem výzkumu a s výzkumnými otázkami.

4. Výzkumná část

4.1. Představení ubytovacích zařízení

Před provedením rozhovorů se seniory jsem navštívila kanceláře sociálních pracovníků, které mi poskytly obecné informace o jejich zařízení. Tyto informace pro mě byly důležité z důvodu pochopení fungování daného zařízení. Rozhovory s pracovníky jsem si nenahrávala, nýbrž jsem si pouze zaznamenávala informace na papír.

4.1.1. Domov pro seniory

Cílem tohoto domova pro seniory je doprovodit klienty ve fázi života, kdy jsou odkázáni na pomoc druhé osoby tak, aby se cítili co možná nejlépe a měli možnost trávit zbytek svého života v blízkosti své rodiny a přátel. To vše za poskytnutí těch nejkvalitnějších možných služeb. Domov pro seniory se snaží dlouhodobě přetvářet zařízení tak, aby mělo co nejlepší, nejkvalitnější vybavení, snaží se stále vzdělávat personál, aby vše odpovídalo specifickým potřebám klientů. Z důvodu finanční náročnosti změny probíhají postupně a dlouhodobě.

Domov funguje od roku 2004 a jeho kapacita je 21 obyvatel, v horizontu pěti let by se však kapacita měla navýšit až na 40 míst. Momentálně se v domově nachází 1x jednolůžkový pokoj, 4x dvoulůžkový pokoj a 4x třílůžkový pokoj. Klienty jsou osoby starší 65 let, kteří jsou částečně nebo zcela nesoběstační při pohybu a péči o svoji osobu. Dále jsou zde ubytovaní senioři, kteří potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu občasnou nebo nepřetržitou základní ošetrovatelskou péči.

V domově pracuje celkem 11 zaměstnankyň, vedoucí zdravotnického úseku, pět všeobecných zdravotních sester, tři pracovníce přímé obslužné péče, jedna účetní a jedna pracovníce úklidu.

Domov pro seniory poskytuje následující služby:

- poskytnutí ubytování,
- zajištění celodenní stravy s možností diet,
- pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,

- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- aktivizační činnosti.

Na domově pro seniory probíhají celoroční aktivizační programy, například kulturní akce, muzikoterapie, ergoterapie, pohybová terapie, návštěva muzea. Kompletní přehled akcí z minulého roku je k nahlédnutí v příloze práce. Domov pro seniory navštěvuje dle potřeby obyvatel pedikérka a kadeřnice. Pracovnice zdravotnického úseku pravidelně podávají léky dle předpisu ošetřujícího lékaře, ten zde vykonává návštěvy dle potřeby.

4.1.2. Dům s pečovatelskou službou

Dům s pečovatelskou službou, který jsem navštívila má za cíl podporovat a pomáhat klientům při činnostech, které již sami nezvládají, poskytovat a vytvářet prostředí pro kvalitní péči a podporovat další vzdělávání svých pracovníků. Posláním pečovatelské služby je zajistit seniorům a osobám se zdravotním postižením jejich základní životní potřeby v domácím prostředí a pomáhat jim při soběstačnosti v péči o své zdraví.

Pečovatelská služba má tři cílové skupiny:

1. senioři,
2. osoby se zdravotním postižením,
3. osoby s tělesným postižením.

Kapacita domu s pečovatelskou službou je 46 jednopokojových bytů a 16 dvoupokojových bytů. Pro představu přikládám pár fotografií z domova v příloze práce.

Ke každému bytu náleží prostorný balkon, k dispozici je také společenská místnost, jídelna, park s posezením, ohništěm a udírnou.

Každý klient platí nájemné za užívanou bytovou jednotku a do částky je zahrnut i poplatek za poskytnutou pečovatelskou službu. Každý byt je vybaven kuchyňskou linkou, elektrickým sporákem, koupelnou se sprchou či vanou, WC a ke každému bytu náleží i sklepní prostor. Každý byt má také svůj elektroměr a vodoměr, vyúčtování se provádí jednou za rok.

Přehled základních činností při poskytování pečovatelské služby:

- pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti.

4.2. Představení respondentů

Vzhledem k příslibu zachování anonymity, jak k zařízením, tak ke klientům, budu uvádět pouze počáteční písmeno křestních jmen respondentů s označením pan/paní.

Tabulka č. 2: Seznam respondentů, typ ubytovacího zařízení, jejich věk a délka pobytu v zařízení

Jméno	Typ zařízení	Věk	Délka pobytu
Paní H.	Dům s pečovatelskou službou	75 let	2 roky
Paní B.	Dům s pečovatelskou službou	76 let	2 roky
Paní M.	Dům s pečovatelskou službou	73 let	3 roky
Paní S.	Dům s pečovatelskou službou	83 let	18 let
Paní Z.	Domov pro seniory	90 let	2 roky
Pan M.	Domov pro seniory	82 let	12 let
Paní O.	Domov pro seniory	87 let	1 rok
Paní V.	Domov pro seniory	72 let	12 let
Paní T.	Domov pro seniory	89 let	1 rok

4.2.1. Respondenti z domova s pečovatelskou službou

Paní H.

První rozhovor probíhal u paní H., jelikož pospíchala na oslavu narozenin své kamarádky. Paní je 75 roků, narodila se v Brně, ale od dětství žila v malé vesnici kousek od Šumperka. Ve 21 letech se vdala a s manželem se přestěhovali do bytu v Úsově, což je malé město v podhůří Jeseníků. S manželem měla dva syny, z nichž

jeden v 31 letech tragicky zahynul. Dnes má paní 4 vnuky a pět pravnoučata, manžel zemřel před třemi lety. Pracovala jako dělnice v místní fabrice a v důchodu si přivydělávala tím, že dělala doprovod dětem z vesnice do školy. Ráno je vyzvedla na zastávce, odjela s nimi do města do školky a odpoledne zase zpět.

Paní B.

Paní B. je 76 let, bydlela s manželem a dětmi v rodinném domě v menším městě na Olomoucku. Má celkem tři děti, dva syny a jednu dceru a několik dospělých vnoučat. Sama si již nepamatuje jejich počet. Živila se prací ve skladě, kde jezdila na vysokozdvizném vozíku a nakládala motory. Největší radost jí během života dělala péče o psi, vyprávěla o tom, jak s manželem ve volném čase cvičili vlčáky pro vojáky a pro policisty. Žádost do domu s pečovatelskou službou měla společně s manželem podanou 11 let. Manžel jí mezitím zemřel a pro ni se v domě uvolnilo místo, jelikož doma to už sama ze zdravotních důvodů nezvládala.

Paní M.

Paní M. je 73 let a celý život žila v bytě v menším městě na Olomoucku. Paní si již mnoho věcí ze svého života nepamatuje, dozvěděla jsme se však, že má jednu dceru, dva vnuky a před rokem se jí narodilo první pravnouče, jehož fotky mi ukazovala vystavené na policičce ve svém bytě. Zaměstnáním byla paní dělnice, podle svých slov vystřídala několik fabrik v okolí.

Paní S.

Paní S. je 83 let, je nejstarší ze všech respondentek a také v domě žije nejdéle ze všech klientů. Sama tvrdí, že je pro ni čím dál tím více náročné zvládat běžné denní činnosti, proto uvažuje o podání žádosti do některého domova pro seniory, kde by byla pod celodenním dohledem pečovatelek. Během rozhovoru si několikrát posteskla, že v bytě často upadne a mnohdy není koho zavolat na pomoc, jelikož pečovatelky jsou v domě přítomné pouze ve všední dny v určenou pracovní dobu. V domově pro seniory jsou k dispozici 24 hodin denně, proto paní zvažuje přestěhování.

Narodila se v Lošticích, kde žila s rodiči v rodinném domě a po vyučení pracovala v místní tvarůžkárně. Po svatbě se přestěhovala s manželem do panelového bytu v nedalekém městě. Z tvarůžkárny poté odešla pracovat do fabriky jako dělnice. Má dva syny, několik vnoučat a pravnoučat, které ale vůbec nevidá, což je jí moc líto.

4.2.2. Respondenti z domova pro seniory

Paní Z.

Paní Z. je 90 roků a je nejstarší respondentkou. Dozvěděla jsem se, že před nástupem do domova žila v bytě v menším městě na Olomoucku. V bytě se snažila žít co nejdéle, avšak kvůli zhoršené pohyblivosti musela před dvěma lety nastoupit zde do domova. Má čtyři děti, tři syny a jednu dceru, vnoučat a pravnoučat má také několik a dle svých slov je již přestala počítat. Živila se jako dělnice v místní fabrice.

Pan M.

Panu M. je 82 let a hned ze začátku rozhovoru se mi pochlubil, že celý život sportoval, nepil a nekouřil. Vyrostl v rodinném domě ve vesnici na Olomoucku a po svatbě si se ženou postavili vlastní dům tamtéž. Pán je vdovec a se ženou měl tři děti, jednu dceru a dva syny. Již je hrdým dědečkem a pradědečkem. Má osm vnoučat a devět pravnoučat. Živil se jako svářeč, a i v důchodě si stále přivydělával prací ve fabrice. Do domova se přestěhoval po smrti manželky a dům přenechal jednomu ze synů.

Paní O.

Paní O. je 87 let a trpí demencí. Z tohoto důvodu se často nemohla vzpomenout na základní otázky, jako je například její věk. Právě u této paní jsem byla sociální pracovnící obzvláště upozorňována na to, že je potřeba jí otázky několikrát opakovat a mít trpělivost, než bude schopna odpovědět. Přesto paní sršela humorem a nebýt delšího přemýšlení, její nemoc bych na ní téměř nepoznala. Dozvěděla jsem se, že pracovala nejdříve jako prodavačka a poté jako dělnice ve fabrice. Má dva syny a na počet vnoučat si nevzpomněla.

Paní V.

Paní V. je 72 let a trpí schizofrenií. Rozhovor s ní trval nejkratší dobu, protože z důvodu nemoci se mnou nevydržela dlouho mluvit a její odpovědi byly nejstručnější ze všech respondentů. Brala jsem však ohled na její nemoc, a proto jsem ji otázkami příliš dlouho nechtěla zatěžovat. Před nástupem do invalidního důchodu pracovala jako dělnice v sodovkárně, byla dvakrát vdaná a měla pouze dvě děti s prvním manželem, které byly dány k adopci. Žila v bytě, ale brzy vzhledem k nemoci nastoupila do domu s pečovatelskou službou. Vzhledem k tomu, že bylo nutné, aby brala prášky přesně ve stanovenou hodinu, což nedodržovala, byla nucena se přestěhovat do doma pro seniory, kde je pod neustálým dohledem zdravotnického personálu.

Paní T.

Paní T. byla jediná, se kterou jsem vedla rozhovor u ní na pokoji, jelikož přišla kvůli cukrovce o nohu a musí se pohybovat pouze na invalidním vozíčku, tak se jí nechce moc často pobývat venku. Podle svých slov čeká na teplejší počasí, bývá jí totiž velká zima. Paní je původem Slovenka, ale již 56 let žije zde na Olomoucku. Živila se jako pečovatelka v nemocnici, ale kvůli zdravotním potížím musela práce zanechat a nastoupila do fabriky jako dělnice. Je vdova, manžel jí zemřel, když jí bylo 60 let a děti nikdy neměli, jelikož jí to zdravotní stav nedovoloval. Má za sebou dva infarkty a vystřídala již několik ubytovacích zařízení. Naposledy žila v domě s pečovatelskou službou nyní žije již před jeden rok zde v domově.

4.3. Analýza a interpretace rozhovorů

V této části práce se budu zabývat rozhovory ve vztahu s výzkumnými otázkami a pokusím se na dané výzkumné otázky najít odpověď.

1. Změnil se způsob trávení volného času respondenta po jeho nástupu do ubytovacího zařízení pro seniory?

Pro získání kýžených informací jsem respondenty pořádala, aby mi popsali, jaké byli jejich koníčky během života, počínaje mládím a konče současností. Z daných odpovědí jsem zjistila, že zhruba polovině respondentů se koníčky změnily a zhruba polovině zůstaly do jisté míry stejné. Samozřejmě jejich intenzita již není taková, jako bývala dřív, když byli v lepší zdravotní kondici. Například pan M. jako celoživotní sportovec se snaží i ve věku 82 let stále udržovat v dobré fyzické kondici. Sice již pravidelně necvičí, ale pravidelné procházky jsou součástí jeho každodenního života. „*Dodneška chodím na procházky...ale pořád potřebuju pohyb... No ráno to se tady procházím, odpoledne chodím ven. Tady kolem těch paneláků, dřív jsem chodil aji do města, teď už tam nechodím, už tam nedojdu tak daleko... Ale nemůžu sedět celý den, na to já nejsem zvyklý...*“ říká pan M. Někteří respondenti by se rádi věnovali stejným aktivitám, kterým se věnovali, než nastoupili do zařízení. Například paní O. popsala svůj volný čas v důchodovém věku s úsměvem na rtech takto: „*...četla jsem si...na televizi jsem se koukala...nebo poslouchala muziku a tancovala jsem si u toho.*“ Na moji otázku, zdali se stále věnuje těmto činnostem odpověděla následující: „*Už spíš ne, já se dívám a jsem spokojená...kdyby mě nohy poslouchaly, tak bych tancovala pořád.*“ Zde můžeme vidět, že některé koníčky by zůstaly nezměněny, pokud by to zdravotní stav respondentky dovozoval. Nyní už se paní věnuje zmíněné televizi a četbě.

Zajímavým zjištěním je, že u klientek domu s pečovatelskou službou došlo k nejmenším změnám z hlediska způsobu trávení volného času před a po nástupu do zařízení. I přesto, že si také několikrát postesklly nad svým zdravím, tak i přesto se téměř všechny stále věnují aktivním činnostem. Paní H. několikrát v rozhovoru zmiňuje svůj kladný vztah k přírodě a k tanci: „*...chodili jsme tancovat, to nás bavilo oba dva a já chodím do dneška...procházky mám taky hodně ráda, toulám se přírodou*“ říká o svých koníčcích před nástupem do domu s pečovatelskou službou, a na dále navazuje při

otázce týkajících se koníčků v zařízení: „... mě láká příroda, práce tu moc nemám, to je jasný...a tak já jdu na procházku a jsu spokojená, já mám ráda přírodu...“ Paní B. zase bývala vášnivou švadlenou, šicí stroj u ní na bytě nešlo přehlédnout. Sama říká: „Mám tady stroj... To jsem i doma hodně dělala. Máma mě naučila šít všechno...Šiju hodně pořád.“ Dále také téměř všechny respondenty z domu s pečovatelskou službou zmiňovali svoji zálibu ve společenských hrách a z odpovědí bylo patrné, že vztahy mezi obyvatelkami jsou velice přátelské, což dokazuje tvrzení paní B.: „...dycky se navštěvujeme s děvčatama tady, povykládáme, zahrajem si toho žolíka nebo ty člověče nezlob se, dámu, tak my se tady dobře zabavíme...“ Jedinou výjimkou je paní S., která svůj volný čas většinu života trávila sledováním televize, což jí také zůstalo dodnes. Připisuje to však vleklým zdravotním obtížím, které ji během života provázejí „...to že jsem měla problémy se srdíčkem, takže nic jsem moc dělat nemohla...když nemůžu nikam chodit, tak jediné ta televize.“

Na tuto výzkumnou otázku tedy neexistuje jednoznačná odpověď, zda se způsob trávení volného času změnil, či nikoliv. Rozhodující je zde především zdravotní stav respondenta, který již neumožňuje se plně věnovat stejným koníčkům, ale i přesto je u některých viděna snaha se zcela neodpoutat od aktivit, které je bavili před nástupem do zařízení. Tato snaha je více znatelná u klientek domu s pečovatelskou službou než u klientů domova pro seniory. Důvodem pravděpodobně bude ten fakt, že v domově pro seniory jsou již klienti s horším zdravotním stavem než v domě s pečovatelskou službou. Tomuto zjištění se budu více věnovat u čtvrté výzkumné otázky.

2. Je respondent/respondentka spokojen/spokojena s nabídkou volnočasových aktivit daného zařízení?

Na tuto výzkumnou otázku jsem získala jednoznačnou odpověď. A sice ano, všichni dotazovaní projevili svoji spokojenost s nabízenými aktivitami. Shoda proběhla v obou typech ubytovacích zařízení. Zcela jasná shoda proběhla i v oblíbené kulturní akci, které obě zařízení nabízejí. Nejvíce spokojení jsou senioři při návštěvě dětí z mateřských škol. Z materiálů, které mi poskytla sociální pracovnice v domově pro seniory jsem zjistila, že během celého minulého roku proběhlo celkem 16 kulturních akcí, z toho 7 z nich bylo právě návštěva dětí z mateřských škol. Seznam těchto akcí také bude k nahlédnutí v příloze práce. Téměř všichni respondenti mi na otázky týkající

aktivit pořádaných v zařízení zmiňovali pouze akce spojené s dětmi. Například paní Z. říká: „*teda aspoň mě nejvíc baví ty děcka, když přijdou... No přednášejou nám že a zpívají a tak...Co můžou děti dělat...a děti máme rádi moc.*“, paní O. také děti moc chválí: „*, jdeme se vždycky podívat...zatleskáme jim dokonce i. Hlavně když přijdou děcka malý...to je hezký... To je vždycky tak krásný...“*, slovy chvály nešetří ani paní T.: „*No nedávno nám děti ze školky nám hráli divadlo, o perníkové chaloupce to bylo...a to bylo krásné, moc.*“ Panu M. zůstávají také pouze akce spojené s dětmi: „*No mě se tady líbí ty děcka, jak sem chodíjou a zpívají a přednášejou...tak to su rád no. Celej život jsem žil mezi děčkama v Sokolovně a všude...Tak jsem rád, že sem za náma takhle chodí.*“ Takto bych mohla citovat všechny respondenty, zkrátka oblíbenost dětí z mateřské školky je zde očividná. Pouze pár respondentů mi zmínilo i další aktivity, které se jim v zařízení líbí, převahu oblíbenosti dětí však ale nelze zpochybnit. Například paní T. si vzpomněla na některé zajímavé kulturní akce: „*...chodí nám přednášet doktoři, to bylo též zajímavé. O cukrovce nebo jinačích nemocech...A potom nám i chodívají dvě takové paní, ony maly takové zvláštné zvonky...takové to bylo jako to čínské něco...víte to...a ony tak na to hrály a to všechno bylo tak uklidňující a někerý u toho aji usnuli, v jídelně. To bylo též pěkný, to se mi taky líbilo.*“ Paní M. si také vzpomněla na některé další akce: „*No tak dole máme nějaký ty akce, děti sem chodíjou ze školky nám zpívat a básničky...No a pak dechovka nám tady hraje vždycky na podzim...co ještě...no a teď jsme tady měli dvakrát tanečky jenom tak...no...“*

Podle slov sociálních pracovníků si aktivity s dětmi pochvalují nejen senioři, ale i děti. V domě s pečovatelskou službou se i sami senioři zapojují do aktivit, například si s dětmi malují, zpívají písničky a podobně. Pro děti je toto zábavná forma činnosti s babičkami a dědečky. Vždy odcházejí plni dojmů a zážitků. Naopak v domě pro seniory se konají pouze vystoupení dětí, kdy senioři pouze sedí a užívají si divadelních představení či pěveckých vystoupení. Zkrátka přítomnost malých dětí seniorům evidentně prospívá, možná i proto se v poslední době rozmáhá trend budovat mateřské školy a domovy pro seniory blízko sebe, či přímo provozovat tyto dvě odlišná zařízení ve stejné budově. Tato tematika by byla jistě velice zajímavá pro samostatnou bakalářskou práci.

Co se tedy týče spokojenosti seniorů s nabízenými aktivitami, zjistila jsem jednoznačnou schodu. Senioři jsou s nabízenými aktivitami velice spokojeni. Kladně

hodnotili senioři i pobyt v daných zařízeních, pan M. říká: „...je to výborný. Já su spokojenej. Protože užívám sportu pořád no...nekouřim, nepiju a nic, tak co byste chtěla“, paní B. zase říká: „já su tady hrozně ráda, krajina je tady pěkná, děti venku, dívám se na děti, jak si tam hrají...na tom parčíku, To mě tak úplně stačí, že si člověk trochu ten mozek vyčistí...“ Celková spokojenost tedy panuje jak v domě s pečovatelskou službou, tak v domově pro seniory.

3. Jakým způsobem tráví respondent/respondentka svůj volný čas?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jak vypadá běžný den seniorů v daném ubytovacím zařízení, abych následně mohla dojít k porovnání způsobů trávení volného času. Jednoznačně nejoblíbenější aktivitou jsou procházky. Téměř všichni respondenti je zmínili při popisu jejich běžného dne či jejich nejoblíbenější činnosti. Pouze paní S. a paní T. procházky nezmiňovaly, jelikož jsou to již dámy v pokročilejším věku, tak se jejich aktivity liší od ostatních respondentů. Paní S. říká: „*Tak je to takový trochu dlouhý tady, když nemůžete jít nikam pořádně... ..no ale já, když třeba mě to jde, tak vezmu ten, to chodítko a projdu se tady třeba po chodbě, abych tam s někým třeba promluvila, když tam někdo je.*“ a dále dodává: „*Tak já se bojím někam chodit do ulice, abych tam někde nespadla, a ještě se nezmrzčila víc, jak je člověk zmrzačený, že...*“ Paní T. je zase především limitována amputací nohy, většinu dne stráví v posteli, jak sama říká, buď leží nebo sedí. Svůj den tráví většinou takto: „*Když mám dlouhý čas, tak vyložím všechno z nočního stolku, tam si sednu a všechno vyložím ven, poumývám si to tam, poutírám, zase uložím a tak...tak se bavím jako tak nějak...ale jinak nic, já skutečně...nemůžu nic. Ale jako i tak sama na ten vozík si sednu, ony mi ho tam dovezou a já si to podle svého někam sednu si do vozíka a zase stoupnu...*“

O svých oblíbených procházkách mluví například paní B.: „*my, ti co ještě můžeme tak nějak se projít, tak si deme....nejdeme samy, vždycky jdeme dvě nebo tři se projít...*“ nebo paní M.: „*To si čtu, taky ráda spím po obědě, to je moje, já musím spát no a pak jdeme s kamarádkama ven, do cukrárny, na procházky...*“ a paní Z. klade důraz na pěkné počasí, na které se vždy těší: „*Chodíme ven, pokud můžem...pokud to jde, tak ven jediné. Trošku se tady projdeme...*“ a v případě škaredého počasí nejraději tráví volný čas následovně: „*Tak si televizi kdyžtak pustíme a nebo si čteme nějakou*

*knížku...co jinýho že... Člověče nezlob se hraje a takový...“ Z rozhovorů jsem se dozvěděla další způsoby trávení volného času. Mezi oblíbené činnosti patří sledování televize, poslech rádia, luštění křížovek či hraní společenských her. Zaujala mě odpověď paní T., která vzhledem k minimální pohyblivosti tráví čas vzpomínáním na své blízké, kteří jsou už téměř všichni po smrti, jaké zažívali radost a strasti a jak si navzájem pomáhali: „*Já neusnu přes den, málo kdy...tak na chvílečku, ale zase si vzpomínám. Vzpomínám si, jak za mládí bylo s rodičema ještě, když jsem bydlela...sestry a bratři a jak jsme žili a jak jsme si pomáhali jeden druhému a tak, víte. A potom jak jsme byli s manželem sami, děti jsme neměli, a tak to člověkovi přemýšlí. Tak vzpomíná člověk na všechno...no...“* Od žádného respondenta nezaznělo, že by se v daném zařízení přes den nudil, každý z nich si najde svoji činnost a smysluplné využití všedního dne.*

Důležitým faktorem je v životě seniorů jejich rodina. Proto mě zajímalo, jestli svůj volný čas tráví i s ní, případně kde a jakým způsobem. Téměř všechny respondenty jejich rodina pravidelně navštěvuje, kromě paní T., která má poslední dvě příbuzné na Slovensku a paní V., která se se svou rodinou mnoho let nestýká. Respondenti tráví svůj volný čas s rodinou jak v zařízení, tak mimo něj. Jedná se o krátkodobé návštěvy v domově příbuzných, například pan M. jezdí do svého bývalého domu pravidelně: „*Jezdim do Dubicka jako dom...a to se bavíme nebo procházíme, s kamarádama z Dubicka si vykládám, protože jsem prakticky celý život byl mezi lidma...“* Ostatní respondenti nejezdí mimo zařízení tak často, jako pan M., pouze na výjimečné příležitosti jako jsou narozeniny či Vánoce. Jako říká paní S.: „*Akorát na Vánoce ten syn v Chomutově si mě tam bere na Vánoce, přijede pro mě autem a zas mě autem odveze. Na Vánoce...“* nebo paní H.: „*na Vánoce, Velikonoce, narozeniny...tak mě vždycky pozvou na oběd, tak jedu tam k nim...“* Výlety ani podobné aktivity nikdo z respondentů nepodniká, jedná se vždy o kliné rodinné posezení. S rodinou jsou tedy téměř všichni respondenti v pravidelném kontaktu, když ne osobním, tak telefonickým. Což je velmi důležité pro jejich psychickou pohodu, vědět, že nejsou sami.

4. Jak se liší způsob trávení volného času v domově pro seniory a v domově s pečovatelskou službou?

Poslední výzkumnou otázkou bych chtěla porovnat způsob trávení volného času v domě s pečovatelskou službou a v domově pro seniory.

První, asi největší odlišnost, byla patrná na první pohled ihned po vstupu do zařízení. Při příchodu do domu s pečovatelskou službou panoval v prostorách „šrumec“, viděla jsem ve společných prostorách posedávat či postávat seniory, kteří si povídali a bylo vidět, že zdejší klienti jsou stále poměrně aktivními seniory. Na druhou stranu, po příchodu do domova pro seniory byl všude klid, nezahlédla jsem nikoho, kromě personálu. Poté jsme se od místní sociální pracovnice dozvěděla, že v domově pro seniory jsou ubytováni senioři s velkými zdravotními problémy, většinou se sníženou soběstačností a musejí být pod neustálým dohledem zdravotnického personálu. V domově není téměř nikdo z klientů schopen dostat se ven sám, bez asistence personálu. Tento fakt jsem vyzorovala při samotném dotazování respondentů, seniory za mnou před domov vodila pečovatelka s pomocí chodítka nebo invalidního vozíku. Zde je tedy jakýkoliv samovolný pohyb po zařízení téměř vyloučen.

V domě s pečovatelskou službou panuje volnější režim, téměř by se život v tomto zařízení dal přirovnat k běžnému životu v normálním bytě. Většina seniorů si zde ještě sama i vaří a nakupuje, jak dokazuje paní H.: „, ...*dokavad' vidím, tak si to chcu užívat...takže si jdu nakoupit, uvařím si, odpoledne si třeba odpočinu a pak většinou chodím ven...*“ zatímco v domově pro seniory se všichni stravují v místní jídelně nebo jim pečovatelky nosí jídlo přímo na pokoj, jak říká paní T. při vyprávění o své spolubydlící: „*a to...ona usne a spí až do tych 12, jak nám donesou oběd. Ale to ještě ju musijou ještě 10 minut budit, aby se probrala a aby teda...ale ona si ani nesesedne, ona jí tak jak leží, tak na boku ona tam jí, položí lžičku, zas to vyleje, zas to povysypá*“ Režim v domově pro seniory tedy dle mého názoru více připomíná nemocniční zařízení a režim v domě s pečovatelskou službou spíše klasické bydlení.

Co se týče volnočasových aktivit, tak by se dalo říct, že v domě s pečovatelskou službou převládají aktivnější činnosti a v domově pro seniory spíše činnosti pasivní. Většina respondentek z domu s pečovatelskou službou nejraději tráví volný čas procházkami a různými výlety. Tyto činnosti po pochvaluje například paní B.: „, ...*no a tak s děvčatama se jenom projdeme, můžeme si tam sednout, pustit si nějakou hudbu*

nebo si zahrát...tam jsou ty kužely“ a dále dodává: „, : „taky když se zúčastním, třeba když jsou tady ti muzikanti, hrají tam...tak nějak ten taneček nebo soutěž, nebo se jede na zájezd někde...tak to jedeme, to mě baví.“ Žádná z klientek, kromě paní S., která je však již v pokročilém věku, neuvedl jako svoji oblíbenou činnost sledování televize či poslech rádia. Respondentky se snaží být co nejvíce aktivní, samozřejmě televizi sledují také, ale není to pro ně ta nejoblíbenější činnost. Zato v domově pro seniory převládá sledování televize či poslech rádia. Je to pravděpodobně z toho důvodu, že jsou senioři zde již méně pohybliví, každá běžná činnost jim činí velké potíže, proto je pro ně nejsnadnější zůstat na pokoji a věnovat se nějaké pasivní činnosti. Jak říká paní Z.: „Tak si televizi kdyžtak pustíme a nebo si čteme nějakou knížku...co jinýho že...“ nebo paní O.: „No tak když, tak posloucháme televizi. Když je hezky, tak jsme venku, co bejt schovanej, tam jsme pořád zavřený.“ Procházky sice zmiňují také, ale jsou zde myšleny ve smyslu poněkud jiném než v domě s pečovatelskou službou. Zde je pod pojmem „procházka“ pro většinu z klientů myšlen pouze pobyt venku, před zařízením, kdy dojdou s pomocí pečovatelky k lavičce, zde posedí, popovídají si a jsou zase zpět. Toto potvrzuje paní Z.: „...to když je hezky, tak si povídáme venku na lavičce...“ i paní O.: „sedíme a povídáme si, jo to jo nejradši...Co bysme taky mohli dělat jinýho.“ V domově pro seniory nepřichází v úvahu, aby někdo z klientů odešel mimo zařízení bez vědomí sestry, či jiného člena personálu. Zato v domě s pečovatelskou službou chodí senioři na procházky sami, bez pomoci či vědomí personálu.

Dalším rozdílem, který jsem během výzkumu zaznamenala je způsob účasti na volnočasových aktivitách, které daná zařízení pořádají. Opět zde nastává situace, kdy se senioři z domu s pečovatelskou službou podílejí na pořádaných akcích aktivněji a senioři z domova pro seniory pasivněji. Příkladem může být návštěva dětí z mateřských škol, jak jsem již zmiňovala, jedná se o nejoblíbenější akci pořádanou zařízením. Rozdíl je takový, že klienti domu s pečovatelskou službou se sami podílí na činnostech s dětmi, například si s nimi hrají, malují, učí se s nimi básničky a podobně, jak říká paní B.: „S téma dětma no...no tak kreslíme, vystřihujeme, co který dítě má o co zájem, že...Snažíme si kreslit, dokonce i dinosaurů...“ Paní B. mi dokonce i ukazovala, jaké obrázky s dětmi namalovala a jakou se na příští setkání učí písničku. Na druhé straně, v domově pro seniory si děti pouze připraví vystoupení, které seniorům předvedou, ať už jde o divadelní, pěvecké, taneční, či jiné vystoupení. Senioři jsou zde pouze v roli diváků. Paní T. o vystoupení dětí říká: „Jo, sestřička ma tam vždycky odveze, když se něco

pořádá, tak mě tam zaveze...mě takový ty věci bavíjou, sice to nevidím, ale poslouchám to.“

Z materiálů, které jsem v domově pro seniory obdržela jsem zjistila, že domov pořádá různé typy zajímavých kulturních akcí, nikdo z respondentů se však o těchto akcích nezmínil, důraz byl kladen především na návštěvy dětí, které bezpochyby zanechávají největší dojem. Dále jsem obdržela týdenní plán aktivit, ze kterého je patrné, že zařízení každý den pořádá nějakou aktivitu, které se mohou klienti zúčastnit. Nikdo z respondentů se však o těchto možnostech nezmínil, je možné, že buď je tato odpověď nenapadla, nebo se těchto činností z vlastní vůle neúčastní. Týdenní plán bude také k nahlédnutí v příloze práce. Bohužel jsem si materiály důkladně prostudovala až po uskutečnění rozhovorů, nemohla jsme tedy zařadit otázky na toto téma do scénáře.

Tuto výzkumnou otázku bych tedy uzavřela tím, že obě dvě zařízení nabízejí svým klientům velkou škálu možností volnočasových aktivit. Je na rozhodnutí každého klienta, jestli se aktivit účastnit bude anebo nebude, vždy je brán ohled na aktuální zdravotní stav klienta a největší rozdíl můžeme vidět v účasti klientů na nabízených akcích. Klienti domu s pečovatelskou službou se účastní více aktivně a klienti domova pro seniory jsou většinou pouze v roli diváků.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem tráví svůj volný čas senioři žijící v ubytovacích zařízeních pro seniory. Déle jsem se zabývala jejich koníčky před nástupem do daného zařízení a zda se došlo ke změnám co se trávení volného času týče. Také jsem se zabývala spokojeností s nabízenými volnočasovými aktivitami a následovala komparace dvou typů zařízení z hlediska způsobu trávení volného času.

První kapitola byla věnována dosavadnímu poznání, kde jsem uvedla témata související se zaměřením této bakalářské práce. Krátce jsem se věnovala rozdílům mezi pojmy stáří a stárnutí, dále jsem nastínila problematiku péče o seniory, věnovala jsem pozornost především typům poskytovaných služeb pro seniory a na závěr jsem se věnovala problematice volného času.

Ve druhé kapitole jsem se věnovala stanovenému cíli a metodám výzkumu. Pro účely výzkumu jsem zvolila dva typy ubytovacích zařízení pro seniory, a sice dům s pečovatelskou službou a domov pro seniory. S vybranými klienty jsem vedla rozhovory, které jsem později analyzovala a hledala tak odpovědi na příslušné výzkumné otázky.

Poslední, třetí kapitola práce byla věnována analýze a interpretaci rozhovorů. Nejprve jsem krátce představila samotná zařízení a respondenty, které jsem navštívila. Poté jsem se pokusila odpovědět na příslušné výzkumné otázky. Celkově hodnotím výzkum kladně, i přesto, že nastaly některé nečekané komplikace, například v podobě onemocnění jednoho z respondentů. Bylo pro mě zajímavé vidět, jak jednotlivá zařízení fungují a jak jsou zdejší obyvatelé spokojeni.

Cílem mé práce byla především komparace daných zařízení, což se mi dle mého názoru v rámci možností podařilo. Zjistila jsem, že dům s pečovatelskou službou umožňuje svým klientům život co nejvíce podobný tomu, když ještě žili ve svých domovech. Samotní klienti tráví svůj čas aktivněji než klienti domova pro seniory. Domov pro seniory bych přirovnala spíše k nemocničnímu zařízení, kde jsou téměř všichni klienti odkázáni na pomoc personálu. Také co se týče volnočasových aktivit pořádaných zařízením, jsou zde patrné rozdíly. V domě s pečovatelskou službou převládají zájezdy, výlety, aktivní účast na představeních a podobně. Naproti tomu v domově pro seniory jsou pořádané takové aktivity, kde se senioři účastní pouze pasivně a jsou v roli diváků. Shodu jsem našla v oblíbenosti jedné volnočasové aktivity,

všichni respondenti v obou zařízeních se shodli, že nejvíce je baví a nejvíce se těší na vystoupení dětí z mateřských škol. Rozdíl mezi zařízeními je ten, že v domě s pečovatelskou službou se aktivit s dětmi klienti aktivně účastní a v domově pro seniory jsou opět pouze v roli diváka. Rozhodně lze však říci, že senioři jsou nejspokojenější, právě když za nimi přijedou malé děti. Toto téma by bylo určitě zajímavé ke zpracování samostatné bakalářské práce. Dále jsem pomocí výzkumných otázek zjišťovala, jak se změnilo koníčky respondentů po jejich nástupu do zařízení a jak vypadá jejich trávení volného času v daném zařízení.

Mým cílem v této práci nebylo vytvořit obecně platnou teorii, která by byla uplatnitelná obecně na všechna zařízení daného typu. Výzkum se týkal pouze situace v konkrétních zařízeních a měl zmapovat aktuální stav a rozdíly. Jestliže bych chtěla provést objektivnější výzkum, bylo by zapotřebí získat větší počet respondentů a navštívit více ubytovacích zařízení pro seniory. To by pak umožňovalo lépe porovnat podmínky a rozdíly daných zařízení.

6. Seznam použité literatury

- Český statistický úřad. 2014. Senioři v ČR. [online] [cit. 12. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/seniori-v-cr-2014-2gala5x0fg>.
- Dvořáčková, D. 2012. *Kvalita života seniorů v domovech pro seniory*. Praha: Grada.
- Haškovcová, H. 2010. *Fenomén stáří*. Praha: Havlíček Brain Team.
- Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.
- Jedlička, V. 1991. *Praktická gerontologie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.
- Kozáková, Z., O. Müller. 2006. *Aktivizační přístupy k osobám seniorského věku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Malíková, E. 2011. *Péče o staré občany v pobytových sociálních zařízeních*. Praha: Grada.
- Mlýnková, J. 2011. *Péče o staré občany*. Praha: Grada.
- Pacovský, V., H. Heřmanová. 1981. *Gerontologie*. Praha: Avicenum.
- Pávková, J. 2001. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál.
- Pichaud, C., I. Thareauová. 1998. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál.
- Rheinwaldová, E. 1999. *Novodobá péče o seniory*. Praha: Grada.
- Sak, P., K. Kolesárová. 2012. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada.
- Spousta, V. 1994. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita.
- Stuart-Hamilton, I. 1999. *Psychologie stárnutí*. Praha: Portál.
- Suchá, J., I. Jindrová, B. Hátlová. 2013. *Hry a činnosti pro aktivní seniory*. Praha: Portál.
- Sýkorová, D. 2007. *Autonomie ve stáří: Kapitoly z gerontosociologie*. Praha: Slon.
- Šerák, M. 2009. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál.

Typy služeb. [online] [cit. 28.3.2018]. Dostupné z: <http://www.mujduchod.cz/typy-sluzeb>.

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. [online] [cit. 5.3.2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.

7. Seznam příloh

Příloha 1: Seznam kódů pro otevřené kódování.....	1
Příloha 2: Scénář rozhovoru.....	1
Příloha 3: Ukázka okódovaného rozhovoru.....	2
Příloha 4: Seznam zařízení sociálních služeb.....	7
Příloha 5: Týdenní plán aktivit domova pro seniory.....	8
Příloha 6: Seznam kulturních akcí domova pro seniory z roku 2016.....	9
Příloha 7: Ukázka individuálního plánu klientky domova pro seniory.....	10
Příloha 8: Fotografie domu s pečovatelskou službou.....	11
Příloha 8: Fotografie domova pro seniory.....	11

7.1. Příloha 1: Seznam kódů pro otevřené kódování

Kategorie	Barva
Představení	tmavě modrá
Koníčky v mládí	růžová
Koníčky v důchodu	fialová
Běžný den, koníčky v zařízení	zelená
Oblíbená aktivita	oranžová
Rodina	červená
Aktivity pořádané zařízením	žlutá
Spokojenost	světle modrá

7.2. Příloha 2: Scénář rozhovoru

1. Mohl/a byste se mi stručně představit a ve zkratce mi popsat Váš život? (věk, zaměstnání, místo bydliště,...)
2. Vzpomenete si, jaké jste měl/a koníčky v mládí, v dospělosti?
3. Jak dlouho žijete v tomto zařízení?
4. Jak jste trávil/a svůj volný čas těsně před nástupem do tohoto zařízení?
5. Věnujete se těmto aktivitám stále?
6. Víte o aktivitách, případně kulturních akcích, které toto zařízení nabízí?
7. Využíváte je? Které? Jak často?
8. Jakým způsobem trávíte svůj volný čas zde v tomto zařízení? Organizujete si ho sám/sama nebo využíváte nabízených aktivit?
9. Navštěvuje Vás Vaše rodina? (Jak často?)
10. Trávíte Váš volný čas se svojí rodinou? (Kde? Jak?)
11. Účastní se Vaše rodina nějakých aktivit, které toto zařízení nabízí? (Jak často, jakých?)
12. Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?
13. Jste spokojen s nabídkou aktivit? Chybí Vám/změnil byste něco?
14. Podílíte se i Vy sám na pořádání nějakých aktivit?
15. Myslíte si, že máte hodně volného času?
16. Jsou během dne chvíle, kdy se „nudíte“, nemáte co dělat?

7.3. Příloha 3: Ukázka okódovaného rozhovoru

T: Tak první otázka...mohla byste se mi stručně představit, kolik Vám je let, kde jste žila, než jste tady nastoupila,...

R: Jmenuju se XY, je mě 76 let, bydlela jsem v Mohelnici...A měla jsem podanou žádost 11 let semka ještě i s manželem...manžel ten už odešel...nevydržel to no a já jsem taky měla ty operace dvě taky, takže jsem to už nezvládala doma...

T: A čím jste se živila, jaké jste měla zaměstnání?

R: Já jsem jezdila na vysokozdvížném vozíku ve skladě, nakládala jsem motory...

T: A děti máte?

R: Mám tři, dcera 55 let, kluk 51 a ten druhý, teda třetí dítě...47.

T: Tak vnoučata také máte?

R: Tak vnoučata tak no, ale ty už taky...33 let, přes třicet...ti už jsou velcí...

T: A vzpomenete si, jaké jste měla koníčky v mládí a dospělosti?

R: Jo tak to jsme měli s manželem koně...teda psi. Jsme je trénovali, cvičili pro vojsko...dříve byli ještě vojáci že, tak pohraničáci, tak jsme cvičili pro ně psi...A jezdili jsme do Zábřeha, Moravičany, Loštice, Mohelnice, kde se dalo se zkoušelo a takže jsme měli zaměstnání, děti a psi do toho...a měla jsem ještě rodiče na starosti, takže jsem se nenudila...

T: Takže hlavně ti pejsci, ti Vás bavili...?

R: No ti psi, vlčáky jsme měli...

T: A tady teda žijete jak dlouho?

R: Tady žiju dva a půl, no skoro tři roky...v listopadu to budou...

T: A jak jste trávila volný čas těsně předtím, než jste nastoupila sem, v tom důchodovém věku? Pořád ti psi...?

R: Ne, to jsme museli skončit, protože manžel onemocněl no a už zrušilo aji ty dodávky těch psů...to jediňe na Mírov a nebo pro policajty...tak a ti si potom začali cvičit svoje, takže my už jsme taky než jsme šli do důchodu taky tu sílu neměli, jedna operace za druhou...manžel byl řidičem autobusu, takže on toho měl taky požehnaně no a jednak doma furt něco, děti, zahrada,...

T: Bydlela jste v rodinném domě?

R: Bydleli jsme v domě no...

T: Takže jste zahradničila?

R: Taky no, taky na zahrádce jsem dělala...no ale pak byly ty operace, jedna, druhá, já jsem prožila dvě srdeční operace no a prso mi vzali...A takový ty žlučníky a tak, to všecko už...takže už jsem vůbec nemohla to dělat, ani ty psi jsme nemohli, protože oni byli tahouni...a to už jsme neudrželi...No děcka ještě na to nebyly připravený...takže s těma psama jsme už nepokračovali. A jak manžel odešel, tak mě to tam doma už jsem nemohla být, byla bych se tam složila a náhodou se tady to uvolnilo, tak mě to nabídli tady toto, jestli...

T: A nějaké třeba křížovky? Nebo čtení?

R: No tak to jo, knížky, sešity..to všecko jo. Taky šití, mám tady stroj...To jsem i doma hodně dělala. Máma mě naušila šít všecko...Šiju hodně pořád. No a teď jsem se zapojila do těch...s těma dětima tady jednou za měsíc...Ty skautíci sem chodí...A taky mám ráda tanec a ráda zpívám a poslouchám dechovku...ale jako dechovku takovou, kde se zpívá, kde se zpívá a je rozumět co se zpívá...takový to bumta bumta to ne..

T: Takže si ráda zazpíváte...

R: Ano, my tady zpívámě rádi...a...dcera ta je po operaci páteře, takže tam k ní jedu, tak jí s něčím pomůžu, co zvládnou...co se dá...a jako podat jí něco, uklízet a takový to už vůbec ne...to člověk padá, si myslí že ještě něco udělá, ale neudělá nic už...už ty leta, jak se to blíží ta 80tka...

T: Takže z těch koníčků, co jste se jim věnovala teďka doma, tak Vám zůstalo to šití, jak koukám...

R: Ano šití, čtení, křížovky a žolík! Karty hrajeme tady právě s děvčatama co vždycky přindou, když už odejdou aji jejich pravnoučata...já ještě nemám pravnoučata, oni už jo, ale já ještě nemám...takže za mnou nechodijou, ti už jsou všichni dospělý, mají svý zájmy, takže já su tady...dycky se navštěvujeme s děvčatama tady, povykládáme, zahrajem si toho žolíka nebo ty člověče nezlob se, dámu, tak my se tady dobře zabavíme...

T: Máte tu dobrý kolektiv kamarádek?

R: No. A nebo deme na procházky, ale já su zase alergik a jak zafouká větr...

T: Jo tá já znám taky...

R: ...takže su vyřízená, oči mě pálí, nateklý je mám, takže tomu se na jaře vyhýbám...no mám taky léky, léků mám až až...moc.

T: Pořádá vám tohle zařízení nějaký aktivity volnočasové, zmínila jste ty děti...

R: Já už víc nemůžu, protože já musím často odpočívat, protože ty léky co mám, tak jsou tak skoro na uspání...

T: A víte jaké jsou tady ty možnosti?

R: Ano vím, tak můžete chodit kdovíky že...někteří, kteří můžou chodit delší túry, já nemůžu, protože se zadýchám a strašně se potím a jak mě ofoukne, tak su hned na hromadě, tento rok jsem měla už po druhé chřipku, takže jsem se toho nemohla zbavit vůbec...když u tak náchylná no...no a tak s děvčatama se jenom projdeme, můžeme si tam sednout, pustit si nějakou hudbu nebo si zahrát...tam jsou ty kužely...jenomže se musíte k tomu často ohýbat...a to je pro nás už když se dvakrát ohnem, tak už plachtíme...

T: Takže nejvíc chodíte na to setkání s těma dětma? Co s něma tady děláte?

R: S těma dětma no...no tak kreslíme, vystřihujeme, co který dítě má o co zájem, že...Snažíme si kreslit, dokonce i dinosaury...už jsem aji synovi říkala, aby mi z domu sehnal nějakýho dinosaura, aby ho poslal, protože já už tolik dinosaurů nemám...ale ony jsou teďka ty děti tak strašně chytří teda...ten chlapeček, Danek...

T: Jak jsou staré ty děti?

R: No tak ten má pět, ještě nechodí do školy...no malí, no malí jsou...A jsou tam i nějaký větší že...Ale my se zase nemůžeme...člověk by šel i na tu brigádu sbírat ty papíry nebo to...ale ohnout se...to je právě to nejhorší, že si člověk nemůže udělat, co by chtěl...Na kole nesmím jezdit, protože to tak člověk padá už, už nemá tu stabilitu takovou...i když mě vždycky říkaj, že mi nemůže nic být, protože já su usměvavá a nedávám nic najevo. Takže mě to tak nevěřijou. Ale když mě to chytne, tak potom je to zlý, musijou mě kontrolovat, měřit tlak, to už potom nemůžeme si dělat co chceme, ale zatím, musím zaklepat, si jdu pro chleba nebo pro něco....tady kousek do Penny. A nebo mě syn přijede pro mě, když budeme dělat velkej nákup a nebo děvčata pečovatelky mě udělají nákup, vyperou, jsou ochotný a i s děvčatama si navzájem pomáháme. Pečovatelky přijodu každý pondělí, jestli chceme něco vyprat, takže žádný lození po skříních...Ten prach si uklidim, ale pak ten velkej úklid už ne...v rámci možností no teda, no ale hlavně, že ještě můžeme jít na ten záchod a osprchovat se...Teď jsem to zamluvila že?

T: To vůbec nevádí...takže ten volný čas si přes den organizujete sama? Nemáte žádnou pravidelnou organizovanou aktivitu?

R: Ne, ne, ne,...dělám zrovna to, co se mi chce...někdo nemůže vůbec chodit, jedině s těma chodítkama nebo berlema a my, ti co ještě můžeme tak nějak se projít, tak si deme....nejdeme samy, vždycky jdeme dvě nebo tři se projít...

T: Vždycky se domluvíte, jak se komu chce?

R: Ano, ale já většinou teďka po tý zimě to je takový...takže já jsem tady měla nejčastěji, jak oni říkaj na gaučingu. To když člověk musí lehnout, tak to se nadá nic dělat...už to stáří se nějak projevuje...

T: Navštěvuje Vás rodina? A jak často? Zmínila jste syna...

R: Tak syn, ten, co má 51 let, tak ten je tady skoro každéj den, podle toho, jak mu skončí práce, tak se zastaví...ale napřed mě zavolá. Jestli spím nebo nespím, jestli bych slyšela zazvonění zdola no a dcera, ta bydlí v Drahanovicích no a syn druhý v Mohelnici, dělá v Zábřeze, takže oni musí jezdit s klukem, ten hraje ten florbal, takže....

T: Taky pendlujou...

R: No oni sportujou za mě, když já nemůžu (smích)...

T: A trávíte volný čas i s rodinou?

R: No teďka nemůžeme, protože syn bude dělat dceři svatbu no a já zítra odjíždím k dceři své...co má 55 let, protože tam má po operaci páteře a tak tam jedu...no tak navštívujeme se, nebo mě vezmou někde do města, tak jdu s něma a...jinak vnučka má koně na Mírově, takže když přinde za mnou, tak mi nabídne, abych se tam jela s ní podívat...no ale to zas záleží na počasí, já nemůžu vždycky, když není počasí, tak já tam nemůžu jet vůbec, musím taky myslet na své zdraví...

T: A účastní se třeba Vaše děti tady nějakých aktivit?

R: Ne, oni maj své děti a s něma musijou jezdit kdoví kde...jenom za mnou přijedou se podívat, ničeho se neúčastní...možná až budu prababička, tak by ty pravnoučata mohli přijít se podívat...Taky za mnou jezdí moje sestra, no a taky jenom za nákupem...

T: Jaká je Vaše nejoblíbenější činnost ve volném čase? Co děláte ze všeho nejradši?

R: Tak to mám všechno ráda...A spolu zpíváme s děvčatama a většinou každé měsíce někdo má narozeniny nebo svátek, tak jdeme...včera jsme byli dole u paní...měla narozeniny, on ten týden tak strašně utíká, že jsme ani nešli do parku, vůbec jsme to nestihli...Jinak já vůbec...pokud to, tak radši obejdu dvakrát barák, než někde abych šla daleko...aby mě tady měli na očích, když spadnu třeba...

T: Takže nejradši máte zpívání?

R: Všechno mě tady baví, ale asi to zpívání no...já su tady hrozně ráda, krajina je tady pěkná, děti venku, dívám se na děti, jak si tam hrají...na tom parčíku, To mě tak úplně stačí, že si člověk trochu ten mozek vyčistí...

7.4. Příloha 4: Seznam zařízení sociálních služeb

Pro poskytování sociálních služeb se zřizují tato zařízení sociálních služeb:

- a) centra denních služeb,
- b) denní stacionáře,
- c) týdenní stacionáře,
- d) domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- e) domovy pro seniory,
- f) domovy se zvláštním režimem,
- g) chráněné bydlení,
- h) azylové domy,
- i) domy na půl cesty,
- j) zařízení pro krizovou pomoc,
- k) nízkoprahová denní centra,
- l) nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- m) noclehárny,
- n) terapeutické komunity,
- o) sociální poradny,
- p) sociálně terapeutické dílny,
- q) centra sociálně rehabilitačních služeb,
- r) pracoviště rané péče,
- s) intervenční centra,
- t) zařízení následné péče. [Zdroj: Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.]

7.5. Příloha 5: Týdenní plán aktivit domova pro seniory

AKTIVITY PRO UŽIVATELE

PONDĚLÍ	10:00-11:00	Diskusní klub, kavárnička
ÚTERÝ	14:00-15:00	Reminiscence
STŘEDA	14:00-15:00	Společenské hry
ČTVRTEK	09:30-11:00	Předčítání na přání / dle dohody/
PÁTEK	14:00-15:00	Promítání filmů v jídelně

U klientů, kteří se ze zdravotních či jiných důvodů nezúčastňují dopoledních skupinových aktivit, je prováděna individuální aktivizace v průběhu dne.

Zdroj: Domov pro seniory v Mohelnici

7.6. Příloha 6: Seznam kulturních akcí domova pro seniory z roku 2016

Kulturní akce na Domově pro seniory v r. 2017

5.03.2016	Vystoupení dětí k MDŽ/Medkova, Lidická, Lékárnická/
10.3.2016	Vystoupení pana Luboše Bočka s písněmi Karla Gotta
24.3.2016	Velikonoční pečení beránka, zdobení perníčků
24.3.2016	Velikonoční výzdoba, barvení vajec, ruční malování
25.4.2016	Bohoslužba- návštěva p. faráře
31.3.2016	Vystoupení dětí z MŠ na Zámečku
13.5.2016	Vystoupení dětí k Svátku matek na Lékárnické ulici
16.8.2016	Harmonikář-p. Hampl-vystoupení na Lidické
12.9.2016	Zahájení výstavy dětí z MŠ na Zámečku pod názvem: „Děti seniorům“.
25.10.2016	Podzimní zpívání dětí z MŠ na Zámečku/ Lidická/
25.11.2016	Domácí mazlíčci, p. Jakubec přišel za seniory s domácími mazlíčky
2.12.2016	Vánoční výzdoba DS-Lidická
5.12.2016	Výroba vánočních dekorací, pouštění koled, vzpomínání na vánoce očima klientů
16.12.2016	Mikuláš na DS Lidická
19.12.2016	Předvánoční čas-koncert dětí z MŠ na Hájkové
20.12.2016	Štědrý den pro klienty a rod. příslušníky zazpíval p. Luboš Boček
	Vystoupení dětí ze ZUŠ Mohelnice, vánoční zvyky

Muzikoterapie
Trénování paměti
Předčítání z knih a časopisů
Hraní společenských her
Besedy-kavárnička-posezení při kávě, povídání s ostatními klienty, vzpomínání „na staré časy“.
Klub filmového diváka
Masáže na masážním křesle
Půjčovárna knih
Procházky po terase a DS
Povídání u lůžka klientů, vzpomínání, prohlížení fotografií
Návštěvy pana faráře
Barvení velikonočních vajec
Velikonoční pečení a zdobení perníčků
Vánoční pečení a zdobení perníčků
Bazální stimulace

Zdroj: Domov pro seniory v Mohelnici

7.7. Příloha 7: Ukázka individuálního plánu klientky domova pro seniory

	Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle : Pomoc při běžných denních činnostech. Štěpánová
9.8.2017	Péče o pokožku/ změny: Hygienickou péči zvládá klientka sama. Péče o dutinu ústní / protetika : Pečuje sama. Stravování/tekutiny : Klientka dochází na stravu do jídelny. Péče o vyprazdňování : Výměna inkontinenční pomůcky 3x denně. Aktivizace : Zpěv lidových písní ve skupině na zahradě. Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle : Pomoc při běžných denních činnostech. Štěpánová
10.8.2017	Péče o pokožku/ změny:Klientka zvládá hygienu sama-dohled. Péče o dutinu ústní / protetika :Pečuje sama. Stravování/tekutiny :Klientka se stravuje v jídelně,dojde si sama s pomocí hole.Tekutiny podávány na pokoj-dohled nad pitným režimem. Péče o vyprazdňování :3x denně výměna inkontinenční pomůcky. Aktivizace :Během dne sleduje TV,návštěva syna a snachy Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle :Dopomoc při běžných denních činnostech. Kohoutková
11.8.2017	Péče o pokožku/ změny: Hygienickou péči zvládá klientka sama. Péče o dutinu ústní / protetika : Pečuje sama. Stravování/tekutiny : Klientka dochází na stravu do jídelny. Péče o vyprazdňování : Výměna inkontinenční pomůcky 3x denně. Aktivizace : Pobyť na zahradě. Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle : Pomoc při běžných denních činnostech. Štěpánová
12.8.2017	Péče o pokožku/ změny:Klientka zvládá hygienu sama-dohled. Péče o dutinu ústní / protetika :Pečuje sama. Stravování/tekutiny :Klientka se stravuje v jídelně,dojde si sama s pomocí hole.Tekutiny podávány na pokoj-dohled nad pitným režimem. Péče o vyprazdňování :3x denně výměna inkontinenční pomůcky. Aktivizace :Klientka je spokojená a usměvavá Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle :Dopomoc při běžných denních činnostech. Kohoutková
13.8.2017	Péče o pokožku/ změny: Hygienickou péči zvládá klientka sama. Péče o dutinu ústní / protetika : Pečuje sama. Stravování/tekutiny : Klientka dochází na stravu do jídelny. Péče o vyprazdňování : Výměna inkontinenční pomůcky 3x denně. Aktivizace : Proběhl rozhovor, sleduje TV, trénuje chůzi se spolubydlici. Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle : Pomoc při běžných denních činnostech. Štěpánová
14.8.2017	Péče o pokožku/ změny:Klientka zvládá hygienu sama-dohled. Péče o dutinu ústní / protetika :Pečuje sama. Stravování/tekutiny :Klientka se stravuje v jídelně,dojde si sama s pomocí hole.Tekutiny podávány na pokoj-dohled nad pitným režimem. Péče o vyprazdňování :3x denně výměna inkontinenční pomůcky. Aktivizace :Klientka je spokojená a usměvavá,seď venku na zahradě Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle :Dopomoc při běžných denních činnostech. Kohoutková
15.8.2017	Péče o pokožku/ změny: Hygienickou péči zvládá klientka sama. Péče o dutinu ústní / protetika : Pečuje sama. Stravování/tekutiny : Klientka dochází na stravu do jídelny. Péče o vyprazdňování : Výměna inkontinenční pomůcky 3x denně. Aktivizace : Proběhl rozhovor, trénování paměti. Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle : Pomoc při běžných denních činnostech. Štěpánová
16.8.2017	Péče o pokožku/ změny:Klientka zvládá hygienu sama-dohled. Péče o dutinu ústní / protetika :Pečuje sama. Stravování/tekutiny :Klientka se stravuje v jídelně,dojde si sama s pomocí hole.Tekutiny podávány na pokoj-dohled nad pitným režimem. Péče o vyprazdňování :3x denně výměna inkontinenční pomůcky. Aktivizace :Klientka je spokojená po dnešním sprchování. Ostatní péče : Naplnění stanoveného cíle :Dopomoc při běžných denních činnostech. Kohoutková

Zdroj: Domov pro seniory v Mohelnici

7.8. Fotografie domu s pečovatelskou službou



7.9. Fotografie domova pro seniory



Zdroj: internetové stránky příslušných zařízení